

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

Operatio super Viscera ad Extrusionem Alimenti. V. Historia.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

O P E R A T I O

super Viscera ad Extrusionem
Alimenti.

V.

HISTORIA.

1. **Q**uæ Viscera illa Principalia (qua Concoctionis Fontes sunt) Stomachum, Hepar, Cor, Cerebrum, ad Functiones suas probe exercendas confortant, (unde alimenta in partes distribuuntur; Spiritus sparguntur, atq; inde Reparatio Corporis totius transitur) à Medicis, atque eorum Descriptis, & Consiliis, petenda sunt.

2. De Splene, Felle, Renibus, Mesenterio, Illis & Pulmonibus, non loquimur; Sunt enim membra ministrantia Principalibus; Atq; cum de Sanitate tractatur, in Considerationem vel præcipuam quandoq; veniunt quia patiuntur singula suos Morbos, qui nisi curentur, etiam in Viscera Principalia incurrunt: Quatenus vero ad Prolongationem Vitæ, & Reparationem per Alimenta, & Retardationem Atrophie Semis, si Concoctiones & Principalia illa Viscera bene se habeant, cetera maxima ex parte ad Forum sequuntur.

3. Atque ex Medicorum Libris, qui de Quatuor Membrorum Principalium Confortatione, & Cómouis, sermones faciunt, decerpenda sunt ea unicuique, qua pro ratione Status Corporis proprii, in dietam & Regimen Vitæ transferri poterunt: Etenim Sanitas Medicinis temporalibus plerumque indiget; at Diurnitas Vitæ ex Victus ratione, & constanti medicinarum iuvantium serie speranda est: Nos vero Paucas, easq; Selectas, & Optimas proponemus.

4. Stomachum (qui, ut ajunt, est Paterfamilias, & cujus Robur ad reliquas Concoctiones est Fundamentale) ita munire decet, & confirmare, ut sit absq; Intemperie Calidus; deinde Alstrictus, non Laxus etiam Mundus, non Humorum Fastidiis Oppressus; Et nihilominus (cum ex seipso, potius quam ex Venis nutriatur) minime prorsus Inanis, aut Jejunus; postremo in Appetitu servandus est; quia Appetitus Digestionem acuit.

5. Miramur quomodo illud, Calidum Bibere, quod apud Antiquos in usu fuit) in Desuetudinem abiit; Notimus certe Medicum admodum celebrem, qui in Prandio, & Cœna, Jusculum etiam præcalidum aude ingerere solebat, & paulo post operare ut regessum esset; Neque enim mihi Jusculo opus est, (inquit) sed Calido tantum.

6. Omnino utile arbitramur, primam Potionem, sive Vini, sive Cervisie, sive Potus alterius, (cui quis insuevit) in Cœna semper calidam exhiberi.

7. Vinum Extinctionis Auri, utile arbitramur semel in Mensa, Non quod Aurum aliquid Virtutis ad hoc largiri credamus, sed quia extinctionem omnem Metallicam, in aliquo Liquore, Astrictionem potenter indere novimus: Aurum autem deligimus, quia præter illam, quam optamus) Astrictionem, nil aliud Metallicæ Impressionis post se relinquit.

8. Offas Panis in Vino, media Mensa, utiles, quam ipsum Vinum esse judicamus; præsertim si Vino, cui Offa intingatur, Rosmarinus, & Cortex Citri, fuerint infusi; idq; cum Saccharo, ut tardius labatur.

9. Usus Cotoñeorum, ad Stomachi Robur, nihil esse certum est; Melius tamen adhiberi judica-

mus in Succis depuratis, cum Saccharo (quos Myras vocant) quam in Carnibus ipsorum; quia Stomachum nimis gravant: Illa vero Myras post Mensam, simplices; at ante Mensam, cum Aceto, utilissime sumuntur.

10. Utilia Stomacho sunt præceteris Simplificibus Rosmarinus, Enula, Mastiche, Absynthium, Salvia, Mentha.

11. Pillulas ex Aloë, & Mastiche, & Croco, præsertim Temporibus Hyemalibus, ante Prandium sumptas, probamus; ita tamen, ut Aloë non tantum Succo Rosarum multis vicibus abluatur, sed etiam in Aceto, (in quo dissolutum fuerit Tragacanthum) & postea in Oleo Amygdalino Dulci & Recenti, ad aliquot horas macerata sit, antequam formetur in Pillulas.

12. Vinum aut Cervisia Infusionis Absynthii, tum modico Enula, & Santali Cytrini, recte per vires adhibetur, atq; hoc Hyeme potiss.

13. At æstate, Haustus ex Vino albo, cum Aqua Fragariæ diluto, in quo Vinum, Pulveres ex quibus Perlarum, & Testarum Cancrorum Fluvialium, & (quod mirum fortasse videatur) parum Cræta fuerint infusa, Stomachum optime recreat, & roborat.

14. At generaliter, omnis Haustus Matutinus (quales frequenter in usu sunt) Refrigerantium, (Succorum, Decoctionum, Serii Lactis, Hordeatorum, & similium) fugiendus est; nihilq; prorsus immittendum Stomacho jejuno, quod si Frigidum perurum: Melius exhibebuntur Res hujusmodi, (si necesse sit) postulat) vel Hora quinta post Prandium, vel Hora una post leve Jentaculum.

15. Jejunia frequentia mala sunt ad Longevitatem; quinetiam Sitis quacumq; evitanda, & servandus Stomachus satis Mundus, sed perpetuo quasi Humidus.

16. Oleum Olivæ recens, & Bonum, in quo Mithridatii nonnihil dissolutum fuerit, inunctum Spinæ Doris, ex adverso Oris Stomachi, Stomachum mirum in modum confortat.

17. Sacculus ex Flocis Carmosinis, infusus in Vinum Austerum, in quod infusa fuerint Myrtus, & Cortex Citri, & parum Croci, super Stomachum perpetuo gestari potest. Atq; de Stomachum confortantibus hæcenus; cum etiam haud pauca ex his, quæ aliis Operationibus inseruiunt, ad hoc etiam iuvant.

18. Jecori, si Torrefactione, sive Desiccatione, atq; ab Obstructione, immune servetur, nil ultra opus est: Etenim Exolutio illa, quæ a Qualitates generat, Morbus prorsus est; At reliqua duo etiam Se-nectus obrepens inducit.

19. Huc pertinent, vel maxime ea, quæ in Operatione super Sanguinem, descripta sunt; his adjucentia pauca admodum, sed electa.

20. Præcipue in usu sit, Vinum Granatorum Dulcium; aut si illud haberi non possit Succus ipsorum recens expressus; mane sumendus, cum aliquanto Sacchari, & immisso in Vitrum (in quod sit Expressio) modico Corticis Citri recentis, & Caryophyllis tribus, aut quatuor integris: Hocq; usurpetur a Februario ad Finem Aprilis.

21. In usum adducatur, ante alias omnes Herbas Nasturtium, sed tamen Pubescens, non Vetus usurpetur sive Crudum, sive in Jusculis, sive in Potu; Et post hæc Cochlearia,

22. Aloë, quocumq; modo abluta, aut correcta, Hepati noxia; ut si, nunquam familiariter sumenda est. Rhabarbarum contra vitale Hepati, modo tres adhibeantur Cautiones: Primo, ut sumatur ante Cibum, ne desicet nimis, aut Vestigium Stypticitatis relinquat: Secundo, ut maceretur ad Floram unam, aut duas, in Oleo Amygdalino recentis, cum Aqua Rosacea, antequam abas infundatur, aut detur in Substantia: Tertio, ut vicibus alterius sumatur, alius simplex, alius cum tartaro, aut parum Salis nigri, ne leviora tantum asportet, & reddat Massam Humorum magis obstinatam.

23. Vinum, aut Decoctum aliquod chalybeatum, rer aut quater in Anno sumi probat, ad Obstructiones potentiores solvendas; ita tamen ut semper precedat Haustus duorum, aut trium Cochlearium Olei Amygdalini, dulcis & recentis, & sequatur Motus Corporis, præsertim Brachiorum & Hypochondriorum.

24. Liquores dulcorati, idque cum Pinguedine quadam, ad arcendam Arefactionem, & Salfedinē, & Torrefactionem, & deniq; Senilitatem Jecoris, præcipue & plurimum possunt, præsertim si per Vetustatem bene incorporentur. Tales fiant ex Fructibus, & Radicibus dulcibus; Scilicet Vina & Potus ex Uvis passis recentibus, Juju-bis, Caryeis, Daçtylis, Pustiniacis, Bulbis sive Potadis, & hujusmodi, cum admixtione Lycoritiæ quandoq; Etia Potus, ex granis Indicis (qua Mayz vocant) cum Mixtura Dulcium, plurimum confert. Notandum est autem; Intentionem Præfervationis Jecoris in Mollitie quadam, & Pinguedine, longe potentior em esse illa altera, quæ pertinet ad Apertionem Jecoris, quæ potius innuit ad Sanitatem, quam ad Diuturnitatem vitæ; nisi quod Obstructio eâ, quæ inducit Torrefactionem, æque malitiosa est, ac alia Arefactiones.

25. Radices Cichorææ, Spinachia, Beta, à Medullis purgata, atq; ad Teneritudinem coctas in Aqua, cum tertia parte Vini Albi, pro Condimentis Familiaribus cum Oleo, & Accto, laudo: Etiam Gemmas, sive Caules Asparagi, Pulpas Atriplicis, & Radices Bardanæ, debite modis elixas, & conditas; & Juscula (tempore Veris) ex Foliis pubescentibus Vitium, & herba viridis Tritici. atque de Jecore muniendo habentur.

26. Cor succamentum suscipit maximo, atq; Nocuummentum ex Aëre, quem spiramus; ex vaporibus; atq; ex Affectibus: atq; complura ex ut, quæ de Spiritibus supra dicta sunt, huc transferri possunt; Indigesta autem Moles Cordialium apud Medicos, ad Intentionem nostram parum valet: Attamen, quæ Venenorum Maliginitati occurrere deprehenduntur, ea demum ad muniendas Cordis vires, sano cum Iudicio adhiberi possunt, præsertim si sint ex eo genere, quod non tam propriam Veneni Naturam frangat, quam Cor & Spiritus in Venenum insurgere faciat, atque de Cordialibus consule Tabulam superius positam.

27. Aëris Bonitas in Locis, Experientia potius dignoscitur, quam Signis. Optimum iudicamus Aërem spirare in Locis Aëquis, & Planis, atq; ex omni parte Perflatilibus; si fuerit Terra Sicca, neq; tamē prorsus Arida, aut Arenosa; Quæq; emittat Serpillum, & Amaraci genus, & hinc inde caules Mentæ Campestris; Quæq; sit non prorsus Rasa, sed Arboribus nonnullis (ad umbram) sparsim confita; atq; ubi

Rosa Rubi spiret aliquid Muscatellum, & Aromaticum: Flumina si adsint, nocere potius arbitramur, nisi fuerint Exigua admodum, & limpida, & glareosa.

28. Aërem Matutinum certum est Vespertino esse magis Vitalem, licet ad Delicias alter magis ametur.

29. Aërem à Vento agitatam paulo leniore, Aëre Cæli Sereni feliciorem esse arbitramur: Optimus autem est Zephyrus Maritimus, & Boreas Postmeridianus.

30. Odores ad Confortationem Cordis præcipue utiles sunt; Neque tamen ac si Odor bonus, esse Aeris boni Prærogativa. Certum enim est, quemadmodum inveniuntur Acres prorsus Pestilentēs, qui non tantum foetent, quantum alii minus noxii; similiter inveniuntur à contra Aëres saluberrimos, & Spiritibus amicillimos, qui aut prorsus sint inodori, aut ad sensum minus Grati & Fragrantes. Atq; omnino, ubi degitur in Aere bono, Odores per vices tantum reperti debent: Odor enim Continuus (licet optimus) Spiritus nonnihil onerat.

31. Laudamus autem omnes alios, (ut etiam superius innuimus) Odor ex Plantis Vegetantibus, & non Avullis, in Aere aperto exceptus; quales sunt ex Violis, Floribus Caryophilli (tam Majoris quam Minoris) Floribus Fabarum, Floribus Tilia, Floribus sive Pluvifculo Vitium, Floribus Madrefelve, Floribus Parietatae luteæ; Rosa Muscatella (nam cetera Rosa germinantes parce emittunt Odores) præcipue in veniente Vere, Mentha Campestris, Lavendula Florente atq; in Regionibus Calidioribus, Malo Arantio, Cyttrio, Myrto, Lauro: Itaque Ambulatio, aut Sessio inter hujusmodi Auras, in Usu esse debet.

32. Ad Cordis juvamentum, Odores Refrigerantes Calidioribus anteposimus; Suffitus itaque Matutinus, aut sub Calores Meridiei optimus fuerit, ex aquis Portombus Aceti, Aquæ Rosaceæ, & Vini Generosi, super Laminam Ferri quasi candentem susorum.

33. Neq; vero Matri Telluri libere nos quis existimet, si præcipiamus inter Fodiendum, aut Terrâ vertendam, vinum Generosum super-infundi.

24. Aquam è Floribus Arantiorum bonam, cum modica Parte Aquæ Rosaceæ, & Vini Fragrantis, etiam per Nares atrahi, aut per Syringam Erithini more immitti, (sed rarius) bonum est.

35. At Masticatio (quamvis non habeamus Bétel) & Detentio in Ore eorū quæ Spiritus fovent, (licet assidua) utilis admodum est. Fiant itaque Grana, aut pusilli Pastilli ex Ambra & Musco, & Ligno Aloës, & Ligno Rhodio, & Radice Iridis, & Rosa, atque fermentur illa Grana aut Pastilli per Aquam Rosaceam, quæ per paululum Balsami Indi transierit.

36. Vaporēs vero, qui ex Rebus intro sumptis, Cor muniunt, & fovent, hæc tria habere debent; ut sint Amici, Clari, & Refrigerantes, Caliditas enim Vaporum, mala; atque ipsam Vinum, quod putatur habere vaporem solummodo calafacientem, non expers prorsus Qualitatis Opiatæ. Claros autem Vapores vocamus eos, qui plus habent ex Vapore, quam ex Exhalatione, neque sunt omnino Fumei, aut Fuliginosi, aut Unctuosi, sed Humidi, & Æquales.

37. Inter turbam inutilem Cordialium, pauca ad Diætam in usu esse debent, Loco omnium Ambragrisa, & Crocus, & Granum Kermetis, ex Calidioribus; Atque Radices Buglossi, & Boraginis, atque Mala Cytria, & Limones dulces, & Poma Fragrantia, ex Frigidioribus. Etiam (quod diximus) modo, & Aurum, & Margaritæ, non tantum intra Venas, sed etiam in Transitu, & circa Præcordia aliquid possunt, per Refrigerium scilicet absque aliqua noxia Qualitate.

38. De Lapide Bezoar, ob multas Probationes, Virtuti ejus fidem non prorsus derogamus; Sed omnino Modus ejus sumptionis talis esse debet, ut facillime Virtus ejus communicetur Spiritibus. Itaque nec in Julculis, nec in Syrupis, nec in Aqua Rosacea, aut hujusmodi, Usus ejus probamus; sed tantum in Vino aut Aqua Cynamomi, aut hujusmodi Distillato, sed Tenui, aut Calido aut Forti.

39. De Affectibus jam superius inquisitum est; Illud tantum adjicimus, omne Desiderium magnū, & constans, & (ut loquuntur) Heroicum, Cordis hæcenus.

40. Ad Cerebrum quod attinet (ubi Cathedra, & Universitas spirituum Animalium residet) qua superius inquisita sunt de Opio & Nitro, & Subordinatis ad ipsa, & de Conciliatione Somni placidi, etiam huc aliquatenus spectant. Illud quoque certum, Cerebrum tanquam in Tutela Stomachi esse; ideoque, qua Stomachum confortant, & muniant, Cerebrum per Consensum juvant, atque huc similiter transferri debent. Adjiciemus pauca, tria Externa, Internum unum.

41. Balneationem Pedum omnino in usu esse volumus, ad minus, semel in Septimana Balneumque fieri ex Lixivio, cum Sale nigro, & Salvia Camomilla, Fœniculo, Sampsucho, & Costo, cum Folis Anglicæ Viridis.

42. Suffitum laudamus etiam Quotidianum, Mane, ex Roremario arido Ramulis Lauri siccis, & Ligno Aloës; nam Gummi suavia Caput gravat.

43. Cavendum prorsus, ne Capiti per Exterius admoveantur Calida; qualia sunt Aromata, non excepta Nuce Muscata; Etenim Calida illa ad Plantas pedum præcipitamus, ibique solum applicari volumus Unctionem vero Capitis levem ex Oleo, cum Rosa, & Myrto, & pauco Salis, & Croci, laudamus.

44. Memores eorum, qua de Opiatis, & Nitro, & Similibus, ante proposuimus, qua Spiritus tantopere densant, non existimamus ab re fore, si semel Diebus quatuordecim accipiantur, in Brodio Matutino, Grana tria, vel quatuor Castorii, cum modico Seminis Angelicæ, & Calami Aromatici; qua & ipsa Cerebrum roborant, & in Densitate Substantiæ Spirituum, (qua ad vitæ Longævitatē tam necessaria est) Motus vivacitatem, & vigorem excitant.

45. In Confortativis quatuor Viscerum Principalium ea proposuimus, qua & Propria sunt atque Electa, atque in Diætā, & Regimen vitæ transferri, tuto & commode possunt: Varietas enim Medicamentorum ignorantia Filia est; neque Multa Ferula (quod ajunt) tam multos Morbos fecere, quam multa Medicamenta paucas Curas. Atque de Operatione super Viscera principalia, ad Extrusionem Alimenti, hæc inquisita sunt.

OPERATIO

Super partes exteriores ad Attractionem Alimenti.

VI.

HISTORIA.

Licet Concoctio bona, per Partes Interiores facta, primas Partes ad probam Alimentationem teneat; tamen concurrere etiam debent Actiones Partium Exteriorum; ut sicut Facultas interior Alimentum emittit, & extrudit; ita Facultas Partium Exteriorum idem arripiat, & attrahat; Quæ imbecillior fuerit Facultas Concoctionis, eo magis opus est Auxilio concurrentie Facultatis Attractive.

2. Attractio valida Partium Exteriorum, excitatur præcipue per Motum Corporis, per quam Partes calefiunt, & confortantur, Alimentum ad se alacrius vocant & attrahunt.

3. Illud vero maxime cavendum, & prohibendum; Ne idem Motus, & Calor, qui ad Membra Novū Succum evocat, Membrum simul eo Succo, quo antea per fufum erat, nimium exolvat.

4. Fricationes huic Intentioni optime subserviunt, factæ præcipue Mane; sed hoc perpetuo comitetur, ut post Fricationem, fiat levis Inunctio cum Oleo, ut Attritio Partium Exteriorum, eas per Perspirationem reddat effatas.

5. Proxima est Exercitatio, per quam Partes ipse se confricant, & concutiunt, modo sit Moderata, & qua (ut superius notatum est) nec sit Celeris, nec ad Ultimas Vires, nec ad Lassitudinem; Verum in his ipsa, atque Fricatione, eadem est ratio, & Cautio; Ne corpus nimium perspiret, itaque, Exercitatio melior est sub Dio, quam sub Tecto, & Hyeme quam Æstate; Atque, in super Exercitatio Inunctione novæ tantum claudi debet, ut Fricatio; sed etiam in Exercitationibus vehementioribus, adhibenda est Unctio & in Principio, & sub finem, more Athletarum.

6. Ad Exercitationem, ut quam minimam aut Spiritus, aut Succos exolvat, utile est, ut usurpetur Stomacho non prorsus jejuno. Itaque ut Exercitatio, nec Stomacho repleto (quod plurimum inter est Sanitatis) nec jejuno (quod non minus inter est Longitudinis vitæ) usurpetur; in usum adduci debet Jentaculum Mane; non ex Medicamentis, aut Haustibus Matutinis, aut Uvis passis, aut Ficibus, aut hujusmodi; sed plane ex Cibo, & Potu, at Levi admodum, & Modica Quantitate.

Exercitationes ad Irrigationem Membrorum, debent esse Membris omnibus quasi æquales; non ut (quemadmodum ait Socrates) Tibiæ moveant, Brachia quiescant, nec e contra; sed ut Partes universæ ex Motu participent; atque omnino ad vitam prodest, ut Corpus nunquam diu in eadem Positura permaneat; sed singulis Semi-horis, ad minus, Posituram mutet, præterquam in Somno.

8. Quæ ad Mortificationem usurpatur, ad Vivificationem traduci possunt; Nam & Indusia scetola, & Flagellationes, & omnis Exteriorum Vexatio, Vim eorum Attractivam roborat.

9. Urticationem commendat Cardanus, etiam ad Melancholiam; verum de hac parum nobis caperum est; Et suspensa nobis est illa, ne propter Venenatam nonnullam Qualitatē Urticæ, Serpiginis usum frequentem